

روشنایی‌های فلسفه
۶۴ گفتار نو درباره‌ی حکمت‌های ساده و
مهم زندگی

برتراند راسل، جولیان بگینی، آلن دو باتن،
ریچارد کراوت و دیگران
ترجمه‌ی: شهاب‌الدین عباسی

www.ketab.ir

نیمای
Nimaj
Publication

سرشناسه: کروت، ریچارد -- Kroat, Richard

عنوان و نام پدیدآور: روشنائی‌های فلسفه/ ریچارد کروت و دیگران؛ ترجمه‌ی شهاب‌الدین عباسی.

مشخصات نشر: تهران: نشر نیما، ۱۴۰۱.

مشخصات ظاهری: [۳۹۶] ص.

فروست: مجموعه کتاب‌های استخوان‌های روح.

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۳۶۷-۸۶۵-۱

وضعیت فهرست نویسی: فیبا

یادداشت: کتاب حاضر ترجمه مقاله‌ای از فصل چهاردهم با عنوان "The Examined Life" نوشته ریچارد کروت از کتاب "A

Companion to Socrates" نوشته سارا آبل-رپ و راجانا کامتکار است.

موضوع: کودنی -- Stupidity / مسائل اجتماعی -- Social problems

شناسه افزوده: اهل-رپ، سارا، ۱۹۶۰-م. / Ahbel-Rappe, Sara

شناسه افزوده: کامتکار، راجانا، ۱۹۶۵-م. / Kamtekar, Rachana

شناسه افزوده: عباسی، شهاب‌الدین، ۱۳۴۵-، مترجم

رده بندی کنگره: BF۲۳۱

رده بندی دیویی: ۱۲۸/۳

شماره کتابشناسی ملی: ۹۰۸۶۲۸۱

www.ketab.ir

برای تولید کاغذ این کتاب به مراتب درخت کمتری قطع شده است.

از مجموعه‌ی کتاب‌های استخوان‌های روح

روشنایی‌های فلسفه

۶۴ گفتار نو درباره‌ی حکمت‌های ساده و مهم زندگی

برتراند راسل، جولیان بگینی، آلن دوباتن، ریچارد کراوت و دیگران /

ترجمه‌ی: شهاب‌الدین عباسی

نشر: نیماژ

دبیر مجموعه: محمدعلی جعفری

مدیر هنری و طراح گرافیک: محمد جهانی مقدم / صفحه‌آرا: شبنم طاهرخانی

ویرایش: تحریریه‌ی نشر نیماژ

لیتوگرافی: نقش‌آور / چاپ و صحافی: فارابی

نوبت چاپ: اول، ۱۴۰۱ / تیراژ: ۵۰۰ نسخه

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۳۶۷-۸۶۵-۱

قیمت: ۲۴۰۰۰۰ تومان

www.ketab.ir

نیماژ

دفتر مرکزی: خیابان انقلاب، خیابان فخر رازی، خیابان لبافی‌نژاد، شماره ۱۸۴

تلفن: ۰۹۱۹۵۱۴۴۱۰۰ / همراه: ۰۶۶۴۱۱۴۸۵

حق چاپ و انتشار انحصاراً محفوظ است.

اینستاگرام / Nimajpublication

وبسایت / www.nashrenimaj.ir

پست الکترونیک / Nimajpublication@gmail.com

فهرست

بیرون از غار / ۹

بخش اول: معنی و ارزش زندگی / ۵۱

۱: مهم‌ترین چیز در زندگی / ۱۷

۲: نگران نباش، مجسمه‌ها از ما مراقبت می‌کنند! / ۱۲

۳: آیا زندگی معنایی دارد؟ / ۲۷

۴: خواهش می‌کنم ترکم نکن / ۳۳

۵: به این سنگ‌ریزه نگاه کن / ۲۹

۶: من از مریخ آمدم / ۴۱

۷: وابی سابی / ۴۳

۸: چرا یک زندگی معمولی می‌تواند زندگی خوبی باشد؟ / ۵۱

۹: تخته‌سنگ ۱۰ میلیون دلاری / ۵۷

۱۰: چرا چیزهای زیبا ما را شاد می‌کنند؟ / ۶۳

۱۱: اگر آخرین انسان روی زمین بودید / ۶۹

۱۲: تمثیل قدیمی و مدرن سامری نیک / ۷۵

۱۳: گذر از رنج‌ها / ۸۱

۱۴: تنهایی چیست؟ / ۸۵

۱۵: مهره‌های ناچیز در دستگاهی بزرگ / ۹۵

۱۶: منشأهای خودکشی / ۹۹

۱۷: عمر دوباره / ۱۰۳

۱۸: دلایل یادآوری مرگ / ۱۰۷

۱۹: زندگی پس از مرگ / ۱۱۱

- ۲۰: از ادبیات کمک بگیر / ۱۱۵
- ۲۱: چگونه از اندیشه‌ی مرگ استفاده کنیم؟ / ۱۱۹
- ۲۲: نگاهی نو به اعتیاد / ۱۲۳
- ۲۳: هفت گناه کبیره / ۱۲۷
- ۲۴: شیطان در جزئیات است / ۱۳۳
- ۲۵: قورباغه‌ها جدی جدی می‌میرند / ۱۳۵
- ۲۶: عقل که نباشد جان در عذاب است! / ۱۳۹
- ۲۷: بخشش / ۱۴۱
- ۲۸: ویرانگری یا زندگی / ۱۴۵
- ۲۹: اگر پنج ثانیه اکسیژن نبود / ۱۴۹
- ۳۰: آدمکش خوشبخت / ۱۵۵
- ۳۱: بازرس وارد می‌شود / ۱۵۷
- ۳۲: دین ما به کسانی که ما را در کودکی دوست داشته‌اند / ۱۵۹
- ۳۳: عشق به دیگری / ۱۶۷
- ۳۴: اختراع عشق / ۱۷۱
- ۳۵: احترام گذاشتن یا دوست داشتن؟ / ۱۷۵
- ۳۶: داستان ایوب / ۱۷۹
- ۳۷: معنی زندگی چون دود / ۱۸۵
- ۳۸: اگر فشار روی خودت حس می‌کنی / ۱۹۱
- ۳۹: من گرسنه بودم و تو به من غذا دادی / ۱۹۵
- ۴۰: امید یا خوش‌بینی؟ / ۱۹۹
- ۴۱: امید به یک نور / ۲۰۳
- ۴۲: بی‌کی‌گای / ۲۰۷
- ۴۳: چرا باید شاد بود؟ / ۲۰۹
- بخش دوم: بررسی زندگی / ۳۱۲
- ۴۴: تنها بازی‌ای که اهمیت دارد / ۲۱۵
- ۴۵: حماقت حکمت / ۲۱۹
- ۴۶: سقراط: زندگی فلسفی / ۲۲۱
- ۴۷: چرا باید به زندگی فکر کنیم؟ / ۲۳۱
- ۴۸: پدرم پارکینسون داشت / ۲۳۵

بیرون از غار

روشنایی‌های فلسفه بر پایه‌ی «تمثیل غار» افلاطون و این جمله‌ی معروف سقراط شکل گرفته است که «زندگی بررسی نشده ارزش زیستن ندارد». افلاطون این جمله را در اثرش، آپولوژی یا دفاعیه نقل می‌کند. سقراط در دادگاه، در برابر این اتهام که کوشش کرده ذهن جوانان را به تباهی بکشاند و علیه خدایان سخن بگوید، از خود دفاع می‌کند. در بخشی از دفاعیه می‌گوید: «اگر بگویم که بزرگ‌ترین خیر و نیکی برای آدمی این است که هر روز درباره‌ی فضیلت و سایر قابلیت‌های انسانی بگوید و بشنود و درباره‌ی خود و دیگران پژوهش کند، و بگویم که برای آدمی، زندگی بررسی نشده ارزش زیستن ندارد، این را کمتر از سخن پیشینم خواهید پذیرفت». در تمثیل غار افلاطون هم فردی از زنجیرهایی که در داخل «غار» به او و زندانیان دیگر بسته شده است، رهایی می‌یابد و «روشنایی‌های» بیرون غار را درک می‌کند و دیگران را هم به این روشنایی‌ها فرا می‌خواند.

کتاب روشنایی‌های فلسفه سه بخش اصلی دارد: (۱) معنی و ارزش زندگی، (۲) بررسی زندگی، و (۳) تغییر زندگی. در پایان کتاب هم پی‌گفتاری با عنوان «سیری در بی‌خردی» آمده است. این گفتار تألیفی

را قاعداً باید پیش از آغاز بخش‌های اصلی کتاب می‌آوردم، چون یکی از هدف‌های من برای نوشتنش این بوده که به زمینه‌سازی برای مطالعه‌ی سه بخش کتاب و انسجام آن‌ها کمک کند. با این حال، برای آنکه خواننده مستقیم و زودتر وارد متن کتاب شود و ملالی در مطالعه‌ی این گفتار طولانی در همین ابتدای کتاب به وی دست ندهد، آن را در پایان کتاب و تحت عنوان پی‌گفتار آوردم. در هر حال، توصیه می‌کنم به آن گفتار هم سری بزنید.

در پی‌گفتار «سیری در بی‌خردی» ابتدا توضیح دادم که گاهی در روشنایی دنبال کلید معرفت می‌گردیم اما شاید حقیقت در تاریکی‌های ذهن، جاهایی که کمتر می‌کاویم، باشد. بعد به سابقه‌ی اصطلاح بی‌خردی یا بی‌شعوری در ایران پرداخته شده است و اینکه امروزه چه تلقی‌ها و تصویری از آن هست. مثلاً بیدل دهلوی، شاعر پارسی‌گو، می‌گفت بی‌شعوری گر نباشد کار مشکل می‌شود. یا مولوی معتقد بود اگر قیمت بازار دست باشد اما قیمت خود را ندانی، «احمقی» است. در ادامه توضیح دادم که بی‌خردی تلفیقی از فاراستی و نادرستی است و اینکه بی‌خردی در عمل بیرونی نمود دارد اما متأثر از نگرش‌ها و تصویرهای ذهنی است. برای بیان اهمیت تصویرهای ذهنی در زندگی مثال‌های متعدد زدم. اما آیا هر کس می‌تواند یا می‌خواهد تصویرهای ذهنی خود را بررسی کند و دست به اصلاح احتمالی آن‌ها بزند؟

سقراط ظاهراً معتقد بود هر کس باید این کار را بکند، یعنی باید زندگی خود را بررسی کند و از بی‌خردی بپرهیزد، اما افلاطون این بررسی را به فیلسوفان خبره می‌سپارد. کدام نظر با واقعیت‌های زندگی تناسب بیشتری دارد و کدام درست‌تر است؟ اما گذشته از این آیا

اصولاً فهم و بررسی زندگی نباید هیچ نقشی در زندگی هر فرد داشته باشد؟ در این باره هم بحث شده است. مثل نمونه‌ی سرباز آلمانی‌ای که معتقد بود فهم بی‌فایده است و پس از جنگ هم طرفدار هیتلر باقی ماند. در این گفتار توضیح داده شده که بی‌خردی فقط حالتی ذهنی یا «شخصیتی» نیست، بلکه مثل خردمندی و فضایل اخلاقی، خود را در جهان بیرونی نشان می‌دهد. در بسیاری از آن‌ها رفتار غیراخلاقی و زیر پا گذاشتن حقوق خود و دیگران دیده می‌شود. نوعی «رنجاندن بیهوده‌ی» دیگران یا خود در کار است.

در ادامه، تحت عنوان «مردمان سه گروه‌اند» به گوشه‌ای از نظریات ادیبان و عارفان ایرانی در زمینه‌ی بی‌خردی و دوری از خردمندی و شعور اشاره شده و اینکه چرا در غلبه بر بی‌خردی نمی‌توان بر رفتار تلافی‌جویانه و آینه‌وار تکیه کرد. برای نمونه، ابوالحسن خرقانی، عارف نامدار، در این زمینه می‌گوید: «مردمان سه گروه‌اند: یکی ناآزرده با تو آزار دارد. و یکی بی‌آزاری بی‌آزارد، و یکی که بی‌آزاری بی‌آزارد.»^۱

در بخش دیگری از این گفتار، تحت عنوان «زنده‌باد ایران» نظر یکی از نویسندگان دوره‌ی قاجار و پهلوی اول درباره‌ی معضلات اجتماعی مشابه در ایران آن دوره و راه‌های غلبه بر آن‌ها بیان شده است. خاطره‌ای که این نویسنده در سفر به فرانسه بازگو می‌کند نیز حاوی نکات جالب‌توجهی است. در ادامه به این موضوع پرداختم که آیا انسان به قول ارسطو آکراسیا^۲ یا ضعف اراده دارد که نمی‌تواند کارهایش را بررسی کند؟ پس از مطالبی در این زمینه، به «دو سبک زندگی» می‌رسیم که حکایتی است

۱. تذکره‌الاولیاء، ص ۶۱۵

2. Akrasia

از جوامع الحکایات عوفی. در پایان «سیری در بی‌خردی» تقسیم‌بندی سه‌گانه‌ی دیگری هم از افراد جامعه ارائه شده است.

روشنایی‌های فلسفه در سه بخش اصلی تنظیم شده و شامل ۶۴ گفتار است و بر اساس منابع مختلف، ترجمه و تدوین شده است. همه‌ی این گفتارها و مقالات از انگلیسی به فارسی برگردانده شده است. برخی از آن‌ها مقالات تحقیقی‌اند، مثل مقاله‌ی مفصل و تحلیلی ریچارد کراوت^۱ درباره‌ی این جمله‌ی معروف سقراط که «زندگی بررسی‌نشده ارزش زیستن ندارد.» و برخی کوتاه و کلی، مثل گفتار «چرا باید به زندگی فکر کنیم؟» از سایمون لانگستاف^۲، فیلسوف معاصر، و گفتار «حماقت حکمت» از جولیان باگینی^۳. باگینی که نویسنده‌ی کتاب‌های فلسفی متعدد است، کتابی هم با این عنوان دارد. از آثار تصویری مؤسسه‌ی مدرسه‌ی زندگی آلن دو باتن^۴ هم در موارد متعددی استفاده شده است. آخرین گفتار بخش سوم کتاب، توصیه‌ی مهم و صمیمی برتراند راسل^۵، فیلسوف مشهور معاصر، به نسل‌های پس از خود است. این گفتار با وجود کوتاهی کلام گوشه‌ای از مضامین اصلی کتاب را نشان می‌دهد و به همین دلیل نام راسل در عنوان‌های روی جلد کتاب یاد شده است.

در کل کتاب از فیلم‌های ویدئویی زیادی استفاده شده است. من نشانی آن‌ها را در پایان کتاب و همین‌طور در انتهای هر گفتار آوردم.

-
1. Richard Kraut
 2. Simon Longstaff
 3. Julian Baggini
 4. Alain de Botton
 5. Bertrand Russell